

מא

פרוטוקול מט. 2/ב
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ז' כסלו תשי"ג - 25.11.1952
בשעה 11.00

חברי הועדה:

משתתפים:

- היו"ר מ. בנטוב
- י. אורי
- ב. אזניה
- ב. אבניאל
- ש. בנה
- א. כהן
- ע. מימון
- ד. פלדמן
- מ. קסיס

מוזמנים:

- שר המשפטים ח. כהן
- ג. קטרון - מטעם משרד המשפטים
- צ. הנגבי - מטעם משרד המשפטים
- ד"ר פרלמוטר - מטעם משרד המסחר והתעשייה
- ד"ר לוינטל - מטעם משרד המסחר והתעשייה

הטד הדיון בחוק הפיקוח על מצרכים
וטירותים.

סדר הדין:

היו"ר מ. בנטוב:

פנתח את הישיבה.
אנו עוברים לפרק השני של חוק הפיקוח
על מצרכים וטירותים. אני מזכיר לחברי הועדה שעלינו להחליט בסתי בקורות
בפרק הקודם. נעשה זאת לאחד שנשמע את שר המשפטים.

" פרק שני - סמכויות פיקוח -

4. (א) שר רשמי להכריז על מצרך מסויים כעל מצרך בר פיקוח.

סעיף (ב) (שן) מסמך להכריז על שירות מסויים כעל שירות בר פיקוח;

(ג) כל אכרזה לפי סעיף זה תפורטם ברשומות.

סעיף 4 - נ ת ק ג ל

5. (א) שר רשמי להסביר בצו -

(1) ייצורו של מצרך מסויים, שמירתו, החסנתו, הובלתו, העברתו ממקום למקום ומיד ליד, הפצתו, מכירתו, רכישתו, צריכתו, הטיפול בו והסמס בו.

א. כהן: אני מבקש שמציעי החוק דוגמה לצורך להסדיר צריכתו של מצרך.

ד"ר פרלמוטר: בלחם למצרך לחם יכולה לבוא הגדרה: אדם אינו יכול להשתמש בלחם אלא לצריכתו הוא ולא להזנת עופות.

א. כהן: זאת אפשר להסדיר על ידי ההגדרה "סימוס".

היו"ר ס. בנטוב: אני חושב שיש בסעיף זה עודף מונחים. אולי בכל זאת אמת פוכבזם לוותר על המונח "צריכה"?

ע. סימון: אני אינני מוכנה לוותר עלי, כי מונח זה בא כדי לסטור על הצנע הסודר אצלנו.

היו"ר ס. בנטוב: לפי איזה מונח בסעיף זה סוטר הקצוב?

ד"ר לוינטל: הקצוב מנוסח על הסמכות להסדיר רכישת מצרך, קנייתו המכירתו.

ר. פלדמן: אני חושב, שהכוונה היא להגביל צריכה של מצרך או שירות מסויים.

י. אורלי: אני מציע להוזהר סעיף זה למציעי החוק כדי שיסבירו, אם יש צורך במונח זה. אני חושב שהחלטתם על מונח זה. אבל אם המחקק אינו עומד על כך, אני מוכן להסמיט מלה זו.

ס. כהן: אם אני מבין היטב את פרק זה בא להסדיר סמכויות פיקוח. אפילו אם החסמל היה מצרך ולא שירות, אין הדבר כסודר בגדר של פיקוח. כיצד הצרכן ישתמש במצרך, אין זה ענין של סמכויות פיקוח. אני מציע להשאיר את המעייף בנוסח זה: ייצורו, שמירתו, החסנתו והעברתו ממקום למקום ומיד ליד, ואז אין צורך

במונח "הובלה", הפצתו, מכירתו ורכישתו, ולמחוק את כל היתר.

ד"ר לוינסקי:

אף אני חושב, שאפשר להוציא את המונח "הובלה" וכן גם ביחס למונח "צריכה".

הוחלט להוציא את המונחים "צריכתו" ו"הובלתו".

היו"ר ס. בנטוב:

אני מעמיד להצבעה את הצעת חבר הכנסת בבה להוציא את המונחים "הטיפול והסמס בו".

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת בבה - נדחתה

הסתייגות לחבר הכנסת בבה

היו"ר ס. בנטוב:

אנו עוגרים לסעיף 5 (א) (2):

"פעולתו ודרכי הנהלתו של מפעל העוסק

בפעולה חיונית".

ס. בבה:

אני מציע למחוק סעיף זה. כיצד צריך לפעול מפעל, וכיצד מטיהו צריך לנהל את העסק שלו, אין זה ענין שאריך להסדיר בחוק.

היו"ר ס. בנטוב:

מפעל יכול לעסוק במיצור חיוני ובייצור בלתי חיוני, ובזמן חירום צריכה להיות בידי הרשות המוסמכת סמכות לדרוש ממפעל שייצר רק מצרכים חיוניים.

ס. בבה:

אני טוען שדרכי הנהלת מפעל הם ענינו של בעל המפעל.

א. כהן:

ברצוני לתת דוגמה מקרית, שבלעדי סעיף זה אין חיים בארץ הזאת: תחנת קמח שמקבלת חיטה קבוצה בדולרים על ידי הממשלה, אם לא תסדיר את דרכי עבודתה לפי צרכי החלוקה, לא תוכל להסדיר את חלוקת הלחם בארץ אפילו יום אחד.

ס. בבה:

דוגמה שונוגעת לצריכה ולא לדרכי הנהלת המפעל. הסר יכול להגיד, שתחנת הקמח כחדרה, נניח, צריכה לספק 300 טון קמח בשבוע. כיצד בעל התחנה יוציא את הכמות הזאת, אין זה מענינו של החוק הזה.

דורש למחוק את דרכי הנהלה.

אני סוכן להשאיר את הפעולה, אבל אני

ד"ר לוינסקי:

ללא סעיף זה אפשר שתתהווה פרצה. סעיף זה בחוק לגבי כמה ענינים צודדים, אבל גם לגבי סדורים בתוך מפעל מסויים, שאינם כלולים בסעיף 1. מתוך הנסיון אני יכול להעיד על כך, שדוקא במקרים מסוייטים יש צורך להסתמך על כך.

ס. סטייט:

ברצוני לשאול, האם בתי בד או מעצרות לשמן זית בחטבות למפעלים מסוג זה?

היו"ר ס. בנטוב:

לפי החוק הזה, הסר חשאי להכריז על כל מצרך כמצרך חיוני, ואז כל הפעולות

ס. קס"ט:

בקשר לזה בראוני לומר, שהשר כבר הכריז על המעצרות בעל טפילים העוסקים בפעולות חיוניות והדבר נעשה כך: השר מצווה על פעלי המעצרות לסחוט כמות מסויימת בכל יום, ואם בעל המעצה אינו ממלא אחרי דרישות אלו, הוא נענש באופן שטפטיקים את העבודה לתקופה מסויימת; ואז יכול הזימים הנמצא ברשותו מתקלקל. אני אומר, שטפטיק שיימצא ספקח פטעם המחלקה המספלת בזה שיפקח על כך, שהמוצרת לא תועבר לשיטוט למטרות אחרות, ולא יותר. אני חושב, שיש להסתפק בפיקוח על הייצור, מבלי לקבוע את דרכי הייצור והכמות כפי שהדבר נעשה עד כה.

היו"ר ס. בנטוב:

איננו דנים עכשו על הפרקטיקה האדמיניסטרטיבית, אלא על סמכויות הממשלה לגבי מצרכים חיוניים. השאלה של חבר הכנסת קסים מתייחסת לבעיה אם השימוש בחוק במקרה זה דרוש לקיום פעולה חיונית. וכאן יש לנו ויכוח קודם אם הצעת הנוסח שיטנה בחוק מאפשרת לבדוק את הנקודה הזאת מבחינה הבצוע או לא. אבל על כל פנים, זה אינו שייך לסעיף שאנו דנים בו עכשו.

א. כהן:

אני מציע שיהיה כתוב: דרכי פעולתו של מפעל העוסק בפעולה חיונית.

ס. בנה:

אני מצטרף להצעה זו של חבר הכנסת כהן.

היו"ר ס. בנטוב:

אני מעמיד להצבעה את הצעת חברי הפנסת כהן ובנה.

ה צ ב ע ה

הצעת חברי הכנסת כהן ובנה - נדחתה

הסתיינות לחברי הכנסת כהן ובנה

היו"ר ס. בנטוב:

סעיף 5(א)(3):

"עשייתו של שירות בר פיקוח".

סעיף 5(א)(3) - נתמבל

היו"ר ס. בנטוב:

עכשו בחזור נצטטע את שר המספחים בקשר עם נקודת המחלוקת שנתעוררה בישיבה הקודמת. אני רוצה להביא לתשומת לב שר המספחים את ההחלטה שהתעוררה בקשר לסטוט בקריטריון סובייקטיבי להגדרת חיוניות של פעולה. אני חושב, שבגישה היסודית אין חלוקי דעות. מצד אחד כולם מסכימים שאין לנסח כך את החוק, שביית הדין העליון יהיה מוטמן לקבוע את המדיניות הכלכלית, ופרטי המדיניות הכלכלית ולהתערב בדרכי הפעולה בקשר עם המדיניות הכלכלית; מצד שני, גם נציגי משרד המספחים אמרו, שיש להניח לבית הדין העליון אפשרות לבדוק, אם השימוש בחוק זה על ידי השר היה בתום לב, לא היה מחוסר שיקול, לא היה שרירותי, ולא היה בניגוד לצורך. בגישה זו מאוחדים כולנו. השאלה שהתעוררה, האם על ידי הנוסח הקיים בחוק בית הדין יוכל להכנס לבדיקת הדבר. ישנם חברים שטוברים שטפטיק לשר לבוא לבית הדין ולהגיד: החוק מטיל עלי להיות משוכנע, ומכיוון שאני משוכנע, איני חייב להגיד מדוע אני משוכנע.

בקשר לזה בקטנו דוגמא של פסקידין שתוכיח

כי בית הדין מתערב בבדיקה זו של תוס' לב, לגבי פעולה שהיתה פנוססת על חוק המסתמס באותה הגדרה. עד עתה לא קבלנו דוגמה של מסקי דין כאלה.

סד המספטים ח. כהן
הייתי יכול לענות בהן בלתי מסוייג על הסאלה, אם לפי המסמס הקיים בית הדין מתערב בסיקול דעת של הטר מפילו כאשר קנה המידה נסאר טוביקטיבי כמו שהוא אילולא הכנסתא ניסוק אחד סבניגוד לצדק.

בית המספס לפי נוסח סוביקטיבי איזה שהוא יתערב לפי החוק הקיים ב-4 מקרים, ורק ב-4 מקרים שהם:

א. אם הרשות המוסמכת, במקרה זה הטר, לא שקל כלל; זאת אומרת, לא היה לפניו חומר שעל פיו יכול היה לשקול לכאן או לכאן;

ב. אם הוא אמנם שקל, אבל בסיקוליו לקח בחשבון דברים שלא היה צריך לקחת בחשבון;

ג. אם לא לקח בחשבון דברים שהיה צריך לקחת בחשבון; למשל, אדם מבקש רסיון לקיים, או לייסד או לנהל בית חרוסת, והוא לא לקח בחשבון שהוא ניהל אותו בית חרוסת באותו מסום במסך שנים רבות. זהו סיקול סצריך לקחת בחשבון, אם לא לקח בחשבון - בית הדין יתערב;

והסקרה הרביעי, וזה אולי הדבר שהיו ר' הנכבד התכוון אליו באמרו, בניגוד לצדק, הוא האבסורדיות שבסיקול דעת. אם בית המספס חושב, שטר המסחר והתעסיה בשקלו לפי חוק זה הגיע למסקנה אבסורדית; למשל, יכריז היום על תעסיית הצעצועים כתעסיה חיונית לצרכי מצנת המדינה. זהו דבר אבסורדי, ובית המספס יתערב.

אבל אלה הם המקרים היחידים שבית הדין יתערב לפי קנהמידה סוביקטיבי, והנוסחאות יכולות להיות טובות זו מזו, הן אינן מסנות את עצם הגיטה של בית הדין.

כסובן שאפשר להרחיב את מסכות בית הדין על ידי קנה מידה אוביקטיבי; למשל, אפשר לומר שבית הדין הוא סיכול לפסוק אלה ואלה היו הנתונים שהיו בפני סר המסחר והתעסיה, האם אמנם נכון הוא סה שטר המסחר והתעסיה קבע, שזוהי פעולה שהיא חיונית להפקעת סערים, או שזוהי פעולה הדרושה לסם בלצוע פעולה חיונית. אם אתם רוצים לתת לבית הדין מסכות זאת, עליכם לדעת, שאתם בותנים לבית הדין את המכות לקבוע את המדיניות הכלכלית. אם אין כוונה כזאת - אין סבוס מפני קרפטריון סוביקטיבי.

פה אני יכול לומר לכם, שפסק כללי בבית הדין שלנו שהוא דורס סכל רשות מוסמכת, לפי החוק, לבוא ולגלות בפניו את הניסוקים שהגיעו להחליט סה שהחליטה. אין הטר יכול לבוא ולומר: אני סוכנעתי, בזה נבטר הענין. הוא צריך להופיע, להסבע ולהחקר. הוא צריך לומר לבית הדין סה שכנע אותו. אמנם אחרי שבית הדין סמה סה שכנע אותו, הוא לא יגיד, אילו אני הייתי שומע את הדברים האלה הם לא היו מסכנעים אותי, כי עצם פעולת הסכנוע צריכה לפעול על הטר ולא על הסופס. אבל אם בית הדין יסמע מפי הטר שהוא קבל זרא פרחים, וזה שכנע אותו שהוא צריך לתת רסיון, הרי אז בית הדין יגיד לו, לא היה שום דבר שהיה יכול לסכנע את הטר.

עניות דעתי היא שהקריטריון הסוביקטיבי, כפי שאנו מציעים בחוק זה, הוא מספיק בהחלט. לא חשוב אין הם יצוסחו, אבל הם צריכים להיות סוביקטיבים, אם אתם רוצים להטאיר בידי המססלה את קביעת הסדיניות הכלכלית ובידי בית הדין את הפיקוח שלא תהיה סדירות לב.

א. סמך:

ברצוני לשאול 2 שאלות בדבר אותו מקרה, אשר המשפטים כנה אותו מקרה של אבסורדיות במסגרת. הייתי רוצה לדעת איך יסביר לנו את התגובה של בית הדין ביקום של גבול.

שאלה שניה, אם השר אשר בדבריו, שלא חשוב הנסוח, העיקר הוא הקריטריון הסובייקטיבי, אני רוצה לשאול, אם אינו מוכן להסכים שתהיה הבחנה בנסוח בין פעולת חקיקה של הוצאות צוים של הרשות הסוסמכת לבין פעולות אדמיניסטרטיביות במסגרת הצו שהוצא.

ב. בנה:

ברצוני לשאול, מהי המניעה לנסח את החוק בקטגוריות אובייקטיביות, כלומר, להוציא את כל ההגדרות הסופסטיות, למשל: "פעולה הנראית לשר כחיונית". מדוע לא נכתוב "פעולה שהיא חיונית" בלבד? מדוע השר צריך להיות מסוכנע? מדוע לא נוציא את הסוג הזה?

אני חושב, שהדבר הטוב ביותר יהיה, אם נקבע את הדברים לא באופן סובייקטיבי, ונסתמך אמתהסלים "הנראית לשר" ו"מסוכנע".

היו"ר מ. בנטוב:

הכנסת ההגדרה סובייקטיבית בחוק, זהו דבר חדש בכלל בחוק, כי ישנה מגמה ברורה של הסמסלה להרחיב את סטכוריותה בפעולות היוטיוליות. היו מדינות עם בתי דין עליונים שלא נתפוררו ונהלו את הענינים מבלי שיהיה בחוק קריטריון סובייקטיבי.

הענין של האבסורדיות אשר המשפטים מכנים בתור גורם חשוב הוא נותן יפוי כוח לבית הדין לקבוע בכל זאת איזה גבול בין דברים אבסורדיים ובין דברים שאינם אבסורדיים. בית הדין יכול לקבוע איפה גבול האבסורדיות. אבל באותו הגיון הוא גם יכול לקבוע גבול של האבסורדיות לעצמו. במצבו הנוכחי, מבצ סבין שאי אפשר לסחוק כליל את הגורם הסובייקטיבי ולהטמיר רק את הגורם האובייקטיבי. אבל מצד שני, אם יש נוסחה בחוק לגבי בסחון ולגבי דברים אחרים, זה יכול ליצור חשש שבית הדין יפרט בענינים אחרים כשם שהוא מפרט בעניני בסחון. לכן אולי כדאי להשתמש בעניני בסחון בהגדרה סובייקטיבית, אך לא בענינים אחרים. מה שמני רוצה הוא, להזיז את גבול האבסורדיות.

אך את הדיגמה שהביא חבר הכנסת קטיס, שעל פי החוק אפשר לקבוע את אורח העבודה של המעצרות. אשר יכול לפעון שהוא ממיל כמויות יומיות ולא כמויות שבועיות על בעלי המעצרות, והוא יכול להביא נימוקים לכך, אבל נימוקים אלה יכולים להיות פרי מדיניות המכוננת בגד היצרנית האלה. השאלה היא, אם זהו גבול האבסורדיות או לא. אני רוצה לתת לבית הדין אפשרות לחרו את הדבר אינו אבסורדי מתוך גישה מתקבלת על הדעת. את אנו נומרים "מתקבל על הדעת", זהו קריטריון סובייקטיבי אבל יותר רחב ונותן אפשרות לשחף גם את החשיטה הסובייקטיבית של בית הדין בקריטריון זה. על כן אני שואל, האם אי אפשר לכתוב: עם יש לשר יסוד מתקבל על הדעת להיות מסוכנע שהדבר דרוש לקיום פעולה חיונית?

שאלה שניה - האם שר המשפטים יכול להסכים שהיה כתוב: לא ישתמש שר במסוכנות להוציא צו.....". הכוונה היא שבענין צוים יהיה לו קנה מידה סובייקטיבי, אבל בשמוש מעייל, הדבר עומד למבחן של בית הדין העליון.

ב. צוניה:

לא הבינוני חלק מהארגומנטציה של היושב ראש. לא הבינוני כלל וכלל את השאלה היסודית, והיו מדינות שחיו בלי קנה מידה סובייקטיבי. זוהי שאלה שהייתה ראויה להיחל על ידי אית של החשיטה הליברלית הכלכלית. קנה מידה סובייקטיבי מבטיח מבחינה משפטית את המובן המהותי בין ההתערבות לאי התערבות של המדינה בחיי הכלכלה.

כאן ישיבה בעיה יסודית של הסמכויות
אל 3 הרשויות : הרשות המחוקקת, הרשות השופטת והרשות המבצעת. איננו
דנים כאן על ההתערבות של הרשות המחוקקת, אלא על ההתערבות של הרשות
השופטת בגבול סמכותה של הרשות המבצעת. אם אנו אומרים שבית הדין יכול
לקבוע מה צריכה להיות מדיניות הפיקוח, הרי בזה אנו מעבירים בכלל את
התחומים. אין להמנע מזה, שהחוק יגיד באופן כללי, שמוותר להטיל פיקוח,
את הדבר היבני, ותמיד השאר השאלה, ומי יהיו יצטרך להחליט את זה היבני
או לא. וכאן השאלה במעורבות, אם המחליט שהדבר הוא היבני, הוא בית
המשפט או המחליטת היא אנטסטוציה הממלכתית המבצעת.

אני כוונתי ביסוד שיהי כאן בעיה של קנה
מידה אוניקסיבלי וסובייקטיבי. בכל מקרה זה יהיה קריטריון סובייקטיבי, אלא
יהיה איסור למסור את הקנה המדינה הסובייקטיבי הזה להכרעה של הרשות
השופטת, ויהי אפשרות למסור זאת לממשלה. מכיוון שאיני יכול להטיל טעם
יהמדיניות הכלכלית אינה יכולה להתנהל על ידי בית הדין, אין לי ברירה
אלא לקבל שהרשות המבצעת היא ייצוגית להכריע אם תעולה מסוימת היא היבני
או לא. לכן עלינו להשאיר את הנושא כפי שהוא בחוק.

כמה

ד"ר המייזנמן ח. כהן: אני רוצה להביא לפניכם קודם כל פסקי
דין. בקטתי להביא לי 12 חברות אחרונות
של פסקי הדין שישנה בספריית הכנסת, ועייתי את המבחן באופן מקרי לגמרי.

קודם כל לנוגע לגילויי הפיקוח הנימוקים שהניעו
את הרשות המוסמכת להחליט מה החליטה בפני בית הדין, שהרשות המוסמכת אינה
יכולה לכזא ולומר: הייתי מסוכנת החוק נותן לי שיקול דעת, ולכן אל
תתערב. במקרה זה היה מטעם נגד המפקח על התעבורה בדרכים, וזה מה
שאמר בית הדין העליון.....(קורא את פסק הדין).

הנ"ר מ. בנמוב:

בעיני החוק הוא, יבסעין האורטיבי
שעליו מסתמך פסק הדין, וזוהי המלה
"מיוכנע" או "לפי שיקול דעתו". איני יכול להקיש היקף מסעין שאומר,
יהי לרשות המוסמכת רשות לתת או לטוב, כי זה אינו נימוק סובייקטיבי.

ד"ר המייזנמן ח. כהן:

קודם כל ביחס לפרובלגיה המפורסמת הזאת
של עניני פיקוח. החוק הכללי שהוא
חל בכל ענין צורתי ובכל ענין כללי אומר, יאה יתנו דבר שפרסומו ברבים
לרבות גם גלוי בפני בית הדין, עלול לטכן את הפיקוח המדינה, ולא זו
בלתי, אלא מהנגד לאינטרסים של המדינה, כי אז רחאי האיש שממנו נדרש
הגלוי הזה, לטוב לגלוי אלא לאדם פרטי, בית הדין אינו רחאי להאמין, ואמנם
אינטרס המדינה מחייב יתיקה. הוא דורש, והאדם שממנה מטעם המדינה על
האינטרסים של המדינה, יר הפיקוח בענין פיקוח, ואשר לבית הדין, אמנם
מסיקא בפיקוח אסור לגלות זאת. משתחרר איך זאת, בית הדין מקבל זאת כהעודה
מהימנה. זהו הכלל של דיני ראיות. זה חל על כל דברים שביארו בפני בית
הדין.

אני צריך לומר, שבית הדין מקפיד מאד
בכגון זה. לא קל לאדם לומר, זה ענין המדינה, או ענין פיקוח, ואיני
מגלה. את יר הפיקוח נותן תעודה, כפי שאמרת, בין הדין מקבל את התעודה,
אבל יר הפיקוח לא בנקל נותן תעודה.

כלל הוא, שכל חבר שאדם יודע, הייג הוא
לגלות תעודה בפני בית הדין, וכלל זה חל על פקיד שנחצע או עד לפני בית
הדין הגבוה לצדק.

הוא אינו חל על שיקול של הטר לפי ההגדרה של "פעולה חיונית". כאן השאלה איננה של דיני ראיות, אלא של שיקולים לגופו של ענין. הטר יכול לומר: אני טרמתי לפלוני את הרשיות לצור נסק, מפני שהגיעו אלי ידיעות, שזה אינו אדם ראוי ליצור נסק. מה הן הידיעות וממי קבלתי אותן, אני תובע פריבלגיה לא לגלות עובדות אלו בפני בית הדין, כי זה עלול לפגוע בבטחון המדינה. זה בסדר. מצד אחד יש בני בית הדין השיקול שלו, ומצד שני, אינו מגלה לבית הדין את פרטי העדות שעלולות להזיק לבטחון המדינה. אבל אין ללמוד, כפי שהיו"ר רצה ללמוד, גזרה שורה מבטחון המדינה להפקע שיערים.

ברצוני להביא לכם, דק לשם אינפורמציה, מקרים שבהם בית הדין התערב, ומזה תלמדו עד כמה הוא טרחיק לכת. ונתחיל בענין שלא התערב, דבר הקורה לעמים רחוקות מאד:

עורך דין בתל-אביב קבל ירושה בגרמניה. הוא אינו יכול להעביר את הכסף מגרמניה לישראל, אבל הוא יכול לקנות סחורות, למשל, סכונות. הוא חולה ברגליו ואינו יכול ללכת. הוא יכול לקבל את הסכונות מגרמניה מבלי להוציא פרוטה במטבע זר. הוא צריך רישיון יבוא, וטרבו לתת לו. הוא בא לבית הדין, וטען שזה מבסורד, כי למדינה אין זה עולה דבר. וזה מה שמופר על כך הטופס מולטון:.....

בנוגע לנוסחאות, דרכנו בחקיקה החדשה שלנו החל מפקודת סדרי השלטון והמשפט 1948, היא להגביל את השיקול דעת של הרשות המוסמכת, על ידי כך שאנו מציעים למחוקק לתת לו מסגרת מסויימת - הוא צריך להיות מסוכנע שהדבר דרוש להגנה המדינה ובטחון הצבור. זו איננה המצאה שלנו, זוהי המצאה אנגלית. הדבר הזה נעשה באנגליה ב-25 השנים האחרונות. גם בהצעת חוק זאת הכנסנו שתי הגבלות חמורות - הראשונה בסעיף 1 בהגדרה של "פעולה חיונית". אנו דורשים כאן, שהטר לפני שהוא קובע איזה דבר כפעולה חיונית, צריך לתת דעתו, או צריך לשים עיניו על השאלה, אם אמנם הדבר דרוש להגנת המדינה, בטחון הצבור וכו'. הוא אינו יכול פתם - אף אחד אינו יכול סתם - לקבוע פעולה כפעולה חיונית, אלא יש בחוק נתונים מסויימים שעליהם הוא צריך לתת דעתו.

טוכן הייתי להשאיר את הדבר כפי שהוא קיים כיום בחוק, למחוקק את סעיף 3 לגמרי ולכתוב פשוט: יכול לתת או לא, יכול להוציא או לא. אני בתור נציג הממשלה בפניכם מבטיחכם, על כל פניה בשם הממשלה הנוכחית, איני יכול לדבר בשם ממשלות עתידות, שהממשלה לא תשתמש בשום סמכות שתנתן לה, לפי איזה חוק שהוא, שלא בשיקול דעת. היא יכולה לטעות בשיקול דעתה, אבל היא לא תשתמש בשום סמכות שלא מתוך שיקול דעת. אבל זה לא יועיל, כי אינכם מחוקקים בשביל הממשלה הזאת, אלא לדורות. לכן הטלנו להכניס הגבלות, אמנם בעלות קנה מידה סובייקטיבי, אבל הגבלות. גם בסעיף 3, בהגדרה של פעולה חיונית, אנו מגבילים ולא טרחיבים את שיקול הדעת. כמובן, אפשר להגביל עוד יותר. אבל לפני שתגבילו, אתם צריכים לדעת, שאתם לוקחים מידי הממשלה, ועל ידי כך גם מהכנסת, כ... אין לכנסת שום זכות בקורת על מה שפוסק בית הדין. על המדיניות הכללית וביצוע המדיניות הכלכלית, אחרית בפניכם הממשלה. בית הדין אינו אחראי בפני שום גוף.

אני יכולתי להרצות הרצאה שלימה ולהוכיח שכל 4 הדברים שבהם בית הדין מתערב הם למעשה מקרים שבהם הרשות המוסמכת, זאת אומרת הממשלה, עברה, חרבה מסגרת החוק. אילו לא כך, בית הדין לא היה מתערב. החוק כאשר הוא מוסר: הטר רשאי לתת או לא, הוא אומר במלים אחרות - הטר שהחוק הזה מעניק לו סמכות, חייב לשיקול בדעתו אם לתת או לא, ומשקל בדעתו, רשאי לתת או לא. כל ברחיב את הגבולות ובממשט אותם על ידי כך, אין זה לטובת עניני המדינה בכלל ובנדאי לא לטובת בתי הדין בפרט. ברגע שאתה שם את הטופס המקצועי לטופס על הרשות המוסמכת, ואתה כותב "אם זה מתקבל על הדעת או לא", פירוט הדבר, מתקבל על דעת הטופס - אתה הופך את הטופס לכלכלן ולמדינאי, ואין הוא אלה טופס. לכן הצעתי היא, שתשאירו את הנוסח כפי שהוא. לא תטנו מאומה לגבי עצם הענין אם תטנו את הסעיף, כפי שהיו"ר האיע ומכתבו" אם היה לו מסוד להיות מסוכנע". אין לי שום התנגדות לכך, אבל אל תחשבו שעל ידי כך

המגבת איזה דבר, שאין לכך לפי ברוטם זה. אבני מוכן להרחיק לכת ולומר, שבית הדין יתערב בנותה סידה אמיליו המלה "מסוכנע" לא היתה כמון. גם אז קנה הסידה הסוביסקיבי נשאר. הניסוח באמת אינו חשוב כל כך. חשוב רק שתתעורר מה אתם רוצים; אם אתם רוצים שבית הדין יתערב, אבל יתערב בגבולות יציבות, אתם יכולים להיות שקטים ולקבל את הנוסח שהצענו. אם אתם רוצים בדבר אחר, זוהי פרשה אחרת. אנו, על כל פנים, הממשלה, נמתנגד לכך.

ג. אבניאל:
האם הבינותי נכון, שאם נוציא את המלים "מסוכנע" או "לפי שיקול דעתו" לא נשנה ולא כלום מטעמה של הרשות המוסמכת.

שר המספטים ח. כהן:
בנוגע לסעיף 3, כן; בנוגע לסעיף 1, לא. נביח, שמדיניות הכלכלית של הממשלה היא לא להרשות יבוא של למעלה מ-500 סכוביות לשנה. בית הדין באמת לא יתערב במדיניות הכלכלית. יבוא אדם פטוריה ויטען, שלמעשה כבר הוכנסו 5002 סכוביות ולו סרבו. מה יעשה בית הדין? - מצד אחד עומדת בפניו המדיניות הכלכלית; מצד שני, העובדה שהמדיניות הכלכלית כבר הופרה. אם בית הדין יחליט, שכאן אבני מטיק, שהמדיניות של הממשלה קיימת, ואבני עושה מדיניות חדשה, או שבית הדין יגיד, שכליון שהמדיניות לא נוטלה באופן פורמלי, הרי העבירות הן עבירות. את הגבול הזה אי אפשר להזיז. הסטטוס בין עצם קביעת המדיניות וביצוע המדיניות הוא כל כך חזק, שאינך יכול לשתוח קו מפריד בין שני הדברים. אנו, הממשלה, מותחים קו, אנו מבדילים בין פעולות בעלות אופי תחיקתי ובין פעולות בעלות אופי אדמיניסטרטיבי. איני רואה דרך לניסוח החוק באופן שמבדיל לא בין המדיניות העקרונית ובין בצוע המדיניות, ולא בין צווים בעלי אופי תחיקתי וצווים בעלי אופי אדמיניסטרטיבי. דברים אלה אינם בתחום להפרדה סמימית מדויקת.

היו"ר מ. בנטוב:
אם שר המספטים מומר, שבסעיף 3 אפשר לחוק את המלה "מסוכנע", מבלי שהדבר יפגע במטרה שכולנו רוצים בה, אבני חושב שאנו יכולים לקבל זאת.

שר המספטים ח. כהן:
אבני טוען, שכליון שאין הדבר מזיק, הרבה יותר בריא יהיה להשאיר מלה זו בנוסח החוק, כי היא באה להגביל את שיקול הדעת של השר.

היו"ר מ. בנטוב:
אם הממשלה מוכנה לקבל את הנוסח הזה בהסמכת המלה "מסוכנע", אנו יכולים לקבל זאת. מה.

שר המספטים ח. כהן:
בניסוח סעיף זה לא היה לנגד עינינו רק ענין התערבות בין הדין. אם לראות את הפרובלימה אך ורק מנקודת מבט הסכנות להתערבות של בית הדין העליון, איני רואה הבדל אם המלים תשארנה בחוק או לא. אבל בסעיף זה הממשלה מציעה את המלים הללו לצרכים אחרים, לא לקביעת סכנות בית הדין העליון, ומבחינה זו אבני מציע להשאיר את המלים הללו בחוק.

היו"ר מ. בנטוב:
האם שר המספטים מוכן לקבל את התיקון: שיט לו יסוד התקבל על הדעת להיות מסוכנע?

שר המספטים ח. כהן:
מבחינת העברית, אבני חושב, שזה אינו מתאים.

איני סוכן להגיד, שאיני מקבל שום תיקון. אני רוצה לסטוד לי את הזכות
לוטר, שתיקון זה או אחר אינו מתקבל על דעתי, אבל אני סוכן לברוק זאת.

ו. בבח:
איני מקבל את הנוסח "יסוד מתקבל על הדעת".
אני מעדיף את הנוסח "סטוכנע". אבל אני
מספין בתנוגדותי לכל הענין. אני בעד הנוסח "לא יסתטט סר בסמכותו לפי
חוק זה אלא אם הדבר דרוש....".

כן אני מציע למחוק את המלים "הבטחת רמת

סחירים מתאימה".

לטרות דעתו של סרני המספטים אני עוסד על
כך לנוצים את המלים "הנראית לסר".

ב. אבניאל:

אני מבין שהטר סוכן לסקול את הנוסח "יסוד
מתקבל על הדעת". לכן אני מציע שהצבעה תערך

היו"ר ט. בנטוב:

בישיבה הבאה.

הישיבה ננעלה בשעה 14.00